

אחד בא אצל צדיק ואמר שהוא סובל משכחה, ענה לו שכתוב "אין שכחה לפני כסא כבודך", גדולה תשובה שמגיעה עד כסא הכבוד, כמה שתתקרב יותר לה' יהיה לך פחות שכחה.

כתוב היום הרת עולם פירוש שבר"ה נברא אדם הראשון, כי העולם נברא בכ"ה אלול, ולמה לא כתוב היום היה הרת עולם, רק היום הרת – כל שנה מתחדשת הבריאה.

היום הרת עולם. פירוש שביום הזה נוצר אדם הראשון כי בכ"ה אלול נברא העולם. שואלים אם כן מדוע לא אומרים היום נוצר אדם, ומתריצים שכמו שאשה הרה לא יודעת מה יהיה הולד הנוצר צדיק או רשע בריא או חלש, גם בר"ה אנחנו לא יודעים מה יהיה המשפט.

כתוב כי זכר כל הנשכחות לפניך בא, אותן מצוות שאדם עושה ולא חושב על זה שעשה ושוכח מזה, המצוות האלו חביבות לפני ה' שלא מחזיק עצמו בגאווה.

זכרנו לחיים... למענך אלקים חיים. אנו מבקשים חיים רוחניים, זה שאומרים למענך אלקים, שיהיה חיים לכבוד ה'.

השופר פיו צר ופתחו רחב, רמז מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה.

כתוב בספר מגלה עמוקות שכל השעות של עשרת ימי תשובה הם 240 שעות, עמלק גם בגימטריא 240, רמז שעשרת ימי תשובה מבטלים כח עמלק.

שואלים למה יום הדין הוא לפני יום כפור, היה מתאים יותר לנקות את עצמנו מעבירות ביום כיפור ואח"כ לבוא ליום הדין נקיים. ומתריצים כי ביום כיפור צריך לעשות תשובה והיום הדין ועשרת ימי תשובה מעוררים את הלב לתשובה, וביום כיפור יכפר.

ר"ת תשובה: ת'מים תהיה עם ה' אלקיך. שזיתי ה' לגנדי תמיד. ו'אהבת לרעך כמוך. ב'כל דרכיך דעהו. ה'צנע לכת עם אלקיך.

יש מחלוקת בגמרא רב ושמואל אם אחד מודה בקנס ואח"כ באו עדים, רב אמר פטור ושמואל אמר חייב. גם אנחנו – לפני ר"ה אנו אומרים סליחות, אם כן אנחנו מודים בקנס, ואח"כ בר"ה באים המלאכים להעיד, אם כן לפי רב אנחנו צריכים להיות פטורים, וזה שאנו אומרים וסלחת לעוננו כי "רב" הוא, כי ההלכה כרב.

בקריאת התורה של יום ב' של ראש השנה מסיימים ופילגשו ושמה ראומה ותלד גם היא את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה. ראומה ר"ת הסניגור אומר "ראו-מה", דהיינו ראו ההבדל מה בין ישראל לעמים שאנחנו משבחים ומהללים לה', והגויים ביום חגיגה שותים והוללים. טב"ח ר"ת טוענים בעלי חזבות, דהיינו המקטרג אומר, גחם – גזירות חיים מות. והסניגור אומר גחם ר"ת גמילות חסדים.

תח"ש ר"ת ת'קעו בחזודש ש'צפר. מעכה מ'לוד ע'ל כ'ל ה'ארץ. ואת מעכה וידוי אחר הת'פילה מגיע ע'ד כ'סא ה'כבוד.

מספרים על צדיק אחד שכששמע שהחזן אומר המלך התעלה, וכשקם מעלפנו אמר שזוכר מהגמרא בגיטין כשרבי יוחנן בן זכאי בא אצל אספסינוס קיסר ואמר לו שלום עליך מלך, ואמר לו אם אני מלך איפה היית עד עכשיו, כמו כן גם עלינו יש תביעה למה לא נזכרנו עד עכשיו מהמלך, ובט"ז כתוב גם רמז על זה שנאמר בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', פירוש לפני שהחזן אומר המלך צריך להתחזק בתורה וביר"ש.

למה אומרים למנצח לבני קרח לפני התקיעות? מפני שכתוב בפרק זה כל העמים "תקעו" כף, גם "כף" בגימטריא 100 שהם מאה תקיעות שאנו תוקעים בר"ה. יש עוד טעם כי בני קרח עשו תשובה ברגע האחרון לפני שנבלעו בארץ, כך כל אחד לא יתייאש כי עדיין

אומרים בראש השנה "שנהיה לראש" לרא"ש ר"ת לעשות רצון אבינו שבשמים.

יש שואלים שהתורה ניתנה כבר לפני יותר משלשת אלפים שנה, ובכל שנה תוקעים, הרי השטן כבר רגיל עם התקיעות ולמה זה מבלבל אותו. האדמו"ר מסאטמאר מפרש, שבכל שנה יש ירידת הדורות ואם כן הקב"ה תובע מאתנו פחות, אם כן תבוא הגאולה, ומזה הוא מפחד.

ויש אומרים שאנחנו שואלים את השאלה מפני שאנחנו לא רואים את המשיח, אבל השטן הוא מלאך והוא רואה איך שמשיח מוכן לבוא, בגלל זה מפחד.

התפארת ישראל בסוף מס' תענית אומר, למה אנחנו שרים ביום כיפור באשמנו בגדנו, כדי להזכיר שעבירות יכולות להיות מצות אם יעשו תשובה מאהבה, יש אומרים שהשטן רוצה להפריע את תפילות ישראל, הוא בא בבית הכנסת ורואה כל מיני שירים ופיוטים שכלל ישראל שרים, אז הוא חושב שזה לא תפילות רק מסיבות.

בש"ע כתוב שאנו צריכים להראות שאנו בטוחים שהקב"ה יוציא לאור את דינינו ולכן אנו מכבדים ומסתפרים לכבוד יום הדין.

מחוק ברחמיך הרבים שטרי חובותינו, ר"ת בשמחה. מדת השמחה מועילה לקרוע את הגזר דין.

מפסיקין לתקוע בערב ר"ה, וכתב המגן אברהם שני טעמים א' להפסיק בין תקיעות דרשות לתקיעות דחייב, ב' לערבב השטן שיחשוב שכבר עבר ר"ה, והט"ז נתן טעם כדי להפסיק בין תקיעות דרבנן לתקיעות ר"ה שהם דאורייתא, והגר"א בפירושו על יונה כותב דאפשר שהטעם הוא משום דאם יתקעו שלשים יום רצוף מתרגלין לקול השופר ושוב אינו מעורר, כמו שמצינו אצל טיטוס בגיטין (נ:), שהיתוש אחר שלושים יום ששמע קול הקורנס נתרגל והתחיל שוב לנקר את מוחו של טיטוס. כתב במשנ"ב תקפ"א סקב"ד דאף כשחל ר"ה בשבת אין תוקעים בער"ה אף לטעם דלהפסיק בין תקיעות רשות לחובה, דכיון שאומרים זכרון תרועה הוה כאילו תוקעין בו ובפרט דבמקדש היו תוקעין בו.

אוכלים בר"ה פירות וירקות לסימן טוב. במס' הוריות דף ו' כתוב אמר אביי יהא רגיל למיחזי בריש שתא, פירוש לראות הסימנים, ובמס' כריתות דף י"ד אמר אביי יהא רגיל איניש למיכל הסימנים, אם אחד חושש לאכול אחד מהסימנים, כגון רוביא שיש חשש מתולעים או שאינו אוהב אחד מהסימנים, אפשר להביאם לשולחן ורק להסתכל על זה, ולומר יהי רצון.

הרבי אמר לתלמידים סימן במס' הוריות כתוב למחזי, הוריות לשון הורה לימוד רק לראות.

כשאוכלים את הרימון אומרים יהי רצון שירבו זכויותינו. שואלים איך זה שעומדים לפני המשפט, ואומרים שירבו זכויותינו איך שייך בזמן קצר שיהיו לנו הרבה זכויות, ומתריצים שמי שעושה תשובה מאהבה זדונות נעשים לו זכויות, גם המחשבות הרעות נהפכות לו לטובה, ומבקשים מה' שיתן לנו בלב התעוררות לתשובה מאהבה, ויהיו לנו הרבה זכויות, וזה מה שאנו אומרים שירבו זכויותינו. צריך לזהר מאד לא להיות בכעס בימים אלו, כי זה היפך מהסימנים טובים (משנה ברורה).

בר"ה יצא יוסף מבית האסורים ובר"ה נפסק השעבוד במצרים, ובר"ה נפקדו-שרה-רחל-וחנה.

לא מאוחר ואפשר לחזור בתשובה גם ברגע האחרון, רק שאסור לסמוך ע"ז שאין אדם יודע מתי הרגע האחרון שלו.

חז"ל אומרים למה תוקעים תקיעות דמיושב וגם מעומד כדי לחבב את המצות. אומר רש"י שנסתמים הטענות של השטן. מפרשים בשם רע"ק איגר, שהשטן כשרואה שישראל תוקעין גם מעומד זאת אומרת שעושים מצוות מאהבה, אם כן מפחד להשטין כי הזדונויות ייעשו מצוות, ולכן שותק.

יום תרועה יהיה לכם. "יהיה" בגימטריא 30 רמז לשלושים קולות. אשרי העם יודעי תרועה. "יודעי" בגימטריא 100 רמז למאה קולות. כל העמים תקעו כף. "כף" בגימטריא 100.

הצדיק ר' אברהם ברדקי היה ממריץ ללמוד את 10 הטעמים של רבינו סעדיה גאון למה תוקעין בראש השנה. בקצרה הוא: שהיום תחילת הבריאה והמלכת הקב"ה. יום ראשון לעשיית להזכיר שהגיע זמן תשובה. להזכיר מעמד הר סיני שתקעו אז בשופר. להזכיר דברי הנביאים שהם נמשלו לשופר. להזכיר חורבן המקדש שהיו האויבים תוקעים בשופר לנצחון. יום הדין הגדול והנורא שיהיה לעתיד. להזכיר עקידת יצחק. שהשופר מחריד ומעורר. להזכירנו קבוץ נדחי ישראל. להזכירנו תחית המתים.

יום תרועה מתרגם התרגום יום יבבא, מלשון "ותיבב" אם סיסרא (שופטים).

מנין שצריך לתקוע בראש השנה, כתוב בתורה שלש פעמים תרועה, א. ובחדש השביעי באחד לחודש מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם (במדבר פרשת פנחס כ"ט א). ב. בחדש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש (ויקרא פרשת אמור, כ"ג כ"ד). ג. והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחודש ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם (ויקרא פרשת בהר כ"ה ט). (פסוק זה נאמר בויבול ונלמד בגזירה שוה גם לר"ה). הרי שלש תרועות, וכתוב והעברתם שופר, ממנו דרשו רבותינו תקיעה לפניך, וכתוב תעבירו שופר ודרשו רבותינו תקיעה לאחריה, הרי שלש תרועות ותקיעה לפניך ותקיעה לאחריה, ביחד 9 קולות מדאורייתא, ומאחר ויש ספק אם התרועה שנאמרה בתורה היא כמו שברים שלנו דהיינו גנחתי גנחתי או ילולי ילולי דהיינו תרועה שלנו, או דלמא שניהם ביחד היינו גם שברים וגם תרועה ביחד ולכן התקין רבי אבהו בקסרי לתקוע: שלש פעמים תקיעה "שברים תרועה" תקיעה. שלש פעמים תקיעה "שברים" תקיעה. שלש פעמים תקיעה "תרועה" תקיעה. בסה"כ שלשים קולות. (הנקראים תקיעות דמיושב משום שמצד הדין מותר לישב בהם).

ואע"פ שחז"ל תיקנו לתקוע שלשים קולות באמצע תפלת מוסף על סדר הברכות, אנו תוקעין לפני מוסף כדי לערבב את השטן, ואנו מוסיפים עוד ארבעים קולות אחר התפילה כנגד מאה פעויות שפעתה אם סיסרא (כן כתבו בתוס' בשם ספר הערוך) ביחד זה מאה קולות. וזה מרומז ב"למנצח לבני קרח כל העמים תקעו כף" "כף" בגימטריא 100.

שברים תרועה בנשימה אחת לדעת הבית יוסף, ולדעת הרמ"א בשתי נשימות, ואנו נוהגים לפני מוסף לתקוע בנשימה אחת, ובאמצע מוסף בשתי נשימות.

הראשונים כותבים שנשאל רב האי גאון איך אפשר שלפני שרבי אבהו דקסרי תיקן לתקוע 3 פעמים תשר"ת 3 תש"ת 3 תר"ת לא יצאו ישראל ידי תקיעת שופר, כי האיך אפשר שבמצוה כזו שהיתה בכל שנה לא ידעו אמיתתה ולא ראו אלו לאלו איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה איך היה נוהג, והשיב רב האי שבתחלה היה עושה זה שברים וזה יבבות כפי מה שנראה לו שהוא יותר יפה והיו כולן יוצאין ידי חובתן, והחכמים היו יודעין כן, אבל המון העם היו טועין שהיו סבורין שיש חילוק ביניהן ושלא יצאו אלו או אלו, וכדי להוציא מלבן של הדיוטות וגם שלא תהא תורה כשתי תורות בא ר' אבהו ותיקן לעשות כל אחד כדברי אלו ואלו וגם הוסיף תרועה אחת משלו כי נתן דעתו לתקן התרועה בכל מיני קול נשבר שאפשר שנוהגין, אבל יש חולקין ואומרים שבדורות הראשונים נהגו בתרועה כמו שראו

למשה, אבל אותה תרועה בטלה במשך הדורות שלאחריו, וכל אחד תקע באופן אחר, ולא היתה הכרעה איזה הוא הכשר ולכך הוצרך ר' אבהו לתקן 3 פעמים תשר"ת 3 תש"ת 3 תר"ת, לצאת מכל ספק. עלה אלוקים בתרועה, ה' בקול שופר, "ה" מידת הרחמים, "אלוקים" מידת הדין לרמוז שכשתוקעים בשופר אז נתהפך ממידת הדין למידת הרחמים.

שופר אותיות שפרו, רמז שפרו מעשיכם. שופר ר"ת שטן ואין פגע רע, ועוד ר"ת שורש פורה ראש ולענה, שהשופר מבטל כל המרירות. אריה שאג מי לא יירא. "אריה" ר"ת אלול ראש השנה יום כיפור הושענא (הושענא רבה), רמז שאלו הימים הם ימי רחמים וצריכים לעשות תשובה.

18 ברכות של שמו"ע כנגד: א. 18 אזכרות שבקריאת שמע. ב. 18 חוליות. ג. 18 כאשר צוה ה' את משה שבפרשת פקודי. ד. 18 אזכרות שבפרק כ"ט בתהילים הבו לה' בבני אלים.

בתפילת שמו"ע של שב"ק ויו"ט יש 7 ברכות כנגד: 7 קולות שבפרק כ"ט בתהילים. בתפלת שמו"ע של מוסף של ראש השנה יש תשע ברכות כנגד: 9 אזכרות שבתפלת חנה. וחנה נפקדה בר"ה. אומרים בתפלה 10 פסוקים במלכויות וזכרונות ובשופרות כנגד: א. עשרת הדברות, ב. עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ג. 10 "הללו" שבפרק הללו קל בקדשו (חז"ל).

23 קרבנות הקריבו בראש השנה, 21 עולות, 2 חטאות חיצוניות. 2 תמידים, קרבנות ר"ח: 7 כבשים, 1 איל, 2 פרים, (עולות). 1 שעיר לחטאת, קרבנות ראש השנה: 7 כבשים, 1 איל, 1 פר, (עולות) 1 שעיר לחטאת.

אומרים כתובים לפני נביאים בפסוקי מלכויות זכרונות שופרות, מפני שהפסוקים שבתפלה הם מתהלים ודוד שעשה את התהלים היה לפני הנביאים (תוספות ר"ה).

מספרים שבא חזן אחד לר' ישראל סלנטר ושאל אותו איזה כוונות יחשוב בתפלה, ואמר לו אם אתה מקבל שכר צריך אתה לדייק שתתפלל מה שיותר יפה כדי שלא יהיה גזל הציבור ח"ו.

לקונה עבדיו בדין. איתא שמה שקנה עבד קנה רבו, כך אנו אומרים לה' אנחנו עבדיך אם כן תקנה גם את העוונות, ובכל זאת אנחנו צריכים להתחזק בעבודת ה' כדי שנהיה עבדים טובים.

הגה"צ ר' אברהם חיים פינקוס זצ"ל שהיה מנהל כמה שנים בת"ת קמניץ שאל, איך אנו אומרים בתפילת אבינו מלכנו שהוא רק בקשות – "חטאנו לפניך", ותיירץ על ידי משל לשני חיילים שהביאום למשפט שאחד מהם ברח מהצבא והשני נמצא כתם על בגדיו, שאל השופט לחייל שנמצא עליו הכתם האם יש לך משהו לסגור על עצמך, אמר לו כן, הרי אני לא ברחתי ואני נמצא כאן, וזהו שאנו אומרים בתחילת תפילת אבינו מלכנו, אפילו שחטאנו אבל אנחנו לפניך וקשורים אתך, ולכן בקשתנו הוא שתקבל ברחמים וברצון את תפילתנו.

שבת בבית ה' כל ימי חי

כניסת החג והדלקת נרות: 6:15

קריאת התורה ביום א' דר"ה: וה' פקד את שרה. ה' קרואים, מפטיר פר' פנחס ובחודש השביעי, הפסרה: "ויהי איש אחד מן הרמתיים". (שמואל א' א')

קריאת התורה ביום ב' דר"ה: פרשת העקידה. ה' קרואים. מפטיר פר' פנחס ובחודש השביעי, הפסרה: "כה אמר ה' מצא חן במדבר". (ירמי' ל"א)

לעי"נ הגה"צ ר' גרשון אביגדור ב"ר חיים זצ"ל נלב"ע י"ג תשרי תשנ"ב

תכלה שנה וקללותיה
תחל שנה וברכותיה
כתיבה וחתומה טובה